

Ulovligt fravær og brugen af lov om styrket forældreansvar

Notat



Hovedresultater

Et højt skolefravær er ofte et tegn på, at en elev befinder sig i en udsat og sårbar position i skolen (Kjer et al., 2023). Højt fravær koster endsize både på faglighed, fællesskab og trivsel – både på kort og lang sigte (Kristensen, Jensen & Krassel, 2020).

Derfor er det også bekymrende, at hver femte elev i grundskolen havde et fravær på over 10 % i skoleåret 2023-2024 (Kjer & Sievertsen, 2025). Det vil sige, at hver femte elev inden for blot 2 uger havde misset mindst én skoledag.

På politisk niveau er der ad åre udarbejdet en række initiativer for at reducere skolefravær (Lov om styrket forældreansvar; senest med den nationale handlingsplan, Børne- og Undervisningsministeriet, 2025).

Skolerne registrerer elevers manglende fremmøde opdelt i tre kategorier: sygefravær, lovligt fravær og ulovligt fravær. Ulovligt fravær omfatter fravær, hvor der ikke foreligger en lovlig eller dokumenteret årsag, fx når forældrene ikke har underrettet skolen om årsagen. Loven om styrket forældreansvar er målrettet børn og unge med et højt niveau af denne type fravær.

Med loven fik kommuner mulighed for at fratage børne- og ungedelsene til forældre, hvis en elev har mere end 15 % ulovligt fravær i et kvartal.

Kort om lov om styrket forældreansvar

I juli 2019 trådte lov om styrket forældreansvar i kraft (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019). Med loven om styrket forældreansvar sigtede det politiske flertal (S, DF, V, LA og C) mod at nedbringe elevernes fravær, herunder ikke mindst ulovligt fravær. Loven, der er en del af aftalen om at modvirke parallelsamfund i Danmark (2018), giver kommunalbestyrelserne mulighed for at fratage børne- og ungedelsene, såfremt en elev i folkeskolen har ulovligt skolefravær på 15 % eller derover (Kjer et al., 2023).

Vi finder følgende:

- Ulovligt fravær er markant højere i Østdanmark end på Fyn og i Jylland.
- Børn fra familier med færre ressourcer og med ikke-vestlig baggrund er overrepræsenterede blandt elever med højt ulovligt fravær.
- Der er markante kommunale forskelle i anvendelsen af at fratage børne- og ungeydelsen som sanktion ved over 15 % ulovligt fravær. Nogle kommuner anvender redskabet hyppigt, mens andre sjældent eller aldrig gør.
- Familier med færre ressourcer og ikke-vestlig baggrund er overrepræsenterede blandt familier, der rammes af suspendering af børne- og ungeydelsen ved ulovligt fravær.

Fakta om undersøgelsen

Notatet er udarbejdet på baggrund af forskningsprojektet 'Incentivizing parental involvement in reducing school absenteeism through monetary sanctions' med støtte fra TrygFonden. Se mere hos VIVE (2024).

Vi bruger følgende data fra årene 2020/2021-2023/2024:

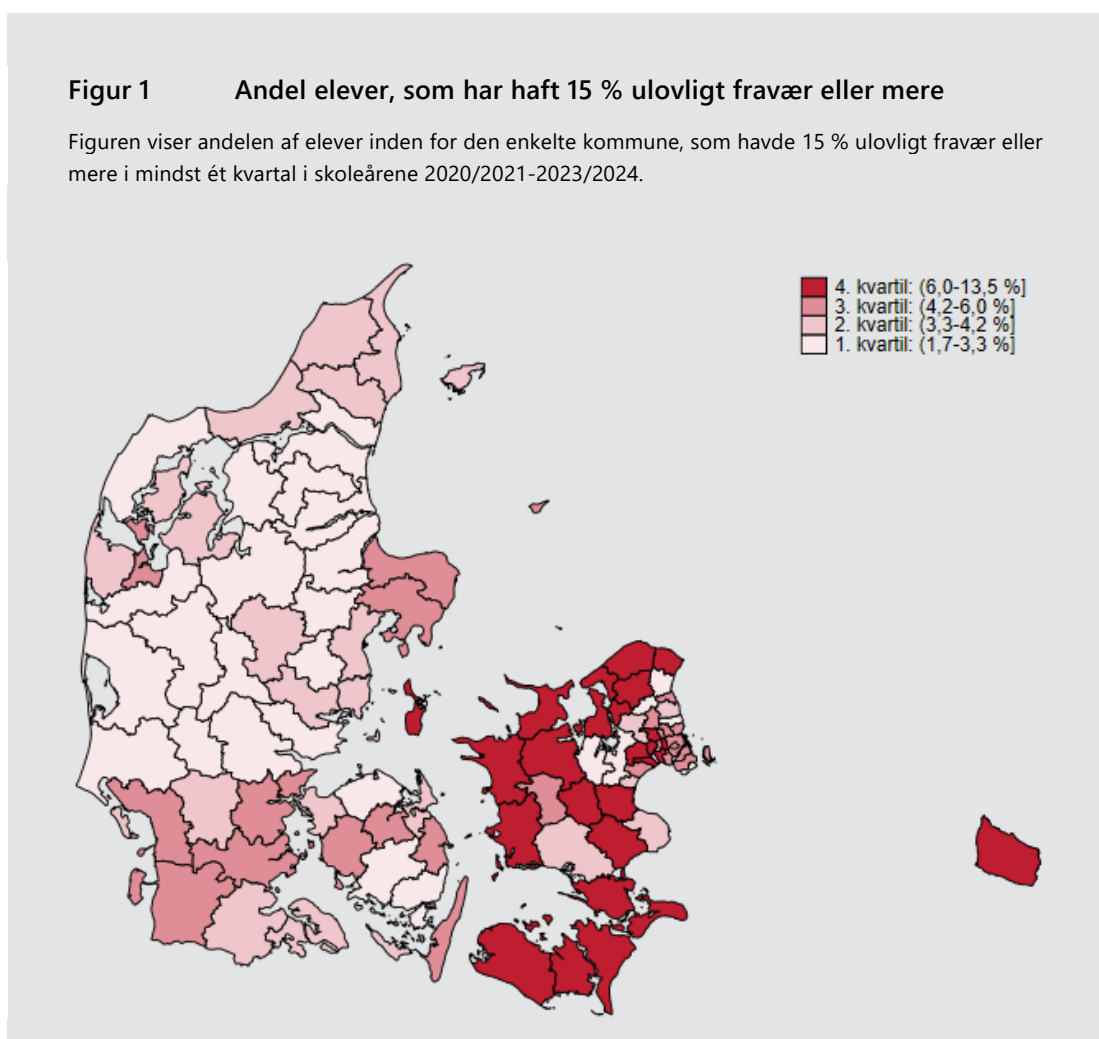
- Type og omfang af skolefravær samt skolens beliggenhedskommune (Styrelsen for It og Læring)
- Suspenderet børne- og ungeydelse (Udbetaling Danmark)
- Informationer om uddannelse, beskæftigelse og etnicitet fra befolkningsregistre (Danmarks Statistik).

Vi vil gerne takke eksterne reviewere med indsigt på feltet for gode og konstruktive kommentarer.

Ulovligt fravær – et delt Danmark

Figur 1 viser markante kommunale – og ikke mindst regionale – forskelle i andelen af elever, der i skoleårene 2020/2021-2023/2024 i mindst ét kvartal havde 15 % eller mere ulovligt fravær.

De mørkerøde kommuner er blandt den fjerdedel, der havde den højeste andel elever med så højt fravær. Bemærkelsesværdigt ligger næsten alle disse kommuner i den østlige del af landet. Omvendt har kommunerne i Midt- og Vestjylland de laveste andele af elever med minimum 15 % ulovligt fravær.



Anm.: Figuren er baseret på oplysninger om skolefravær i perioden fra skoleåret 2020/2021 til og med skoleåret 2023/2024 blandt elever på offentlige grundskoler.

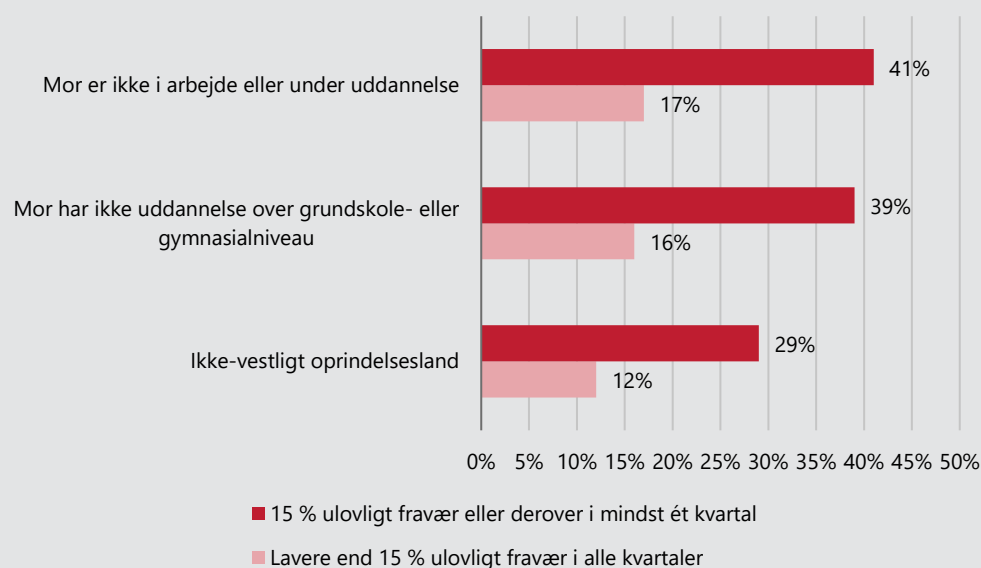
Kilde: Baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring.

Ulovligt fravær er særligt et problem blandt elever i udsatte positioner

Ulovligt fravær hænger også sammen med socioøkonomiske og etniske forhold. Figur 2 viser således, at 41 % af elever med 15 % ulovligt fravær eller derover har en mor, der hverken er i arbejde eller under uddannelse. Tilsvarende har 39 % af elever med 15 % ulovligt fravær eller derover en mor, hvis højeste uddannelse er grundskolen eller en gymnasial uddannelse. Til sammenligning gælder det kun for hhv. 17 % og 16 % af de øvrige elever.

Figur 2 Forskelle i familiekarakteristika mellem elever med 15 % ulovligt fravær og de andre elever

Figuren viser fordelingen af familiekarakteristika delt i elever med 15 % ulovligt fravær eller derover i mindst ét kvartal i perioden fra skoleåret 2020/2021 til og med skoleåret 2023/2024 og med skoleåret 2023/2024 og andre elever.



Anm.: Figuren er baseret på oplysninger om skolefravær i perioden fra skoleåret 2020/2021 til og med skoleåret 2023/2024 blandt elever på offentlige grundskoler. Oplysninger om moderen stammer fra 2023. 5 % af eleverne havde mindst 15 % ulovligt fravær i løbet af perioden. Ikke-vestlige lande er defineret som af Danmarks Statistik og omfatter Albanien, Bosnien-Hercegovina, Belarus, Kosovo, Nordmakedonien, Moldova, Montenegro, Rusland, Serbien, Tyrkiet, Ukraine, alle lande i Afrika, alle lande i Syd- og Mellemerika, alle lande i Asien, alle lande i Oceanien (på nær Australien og New Zealand) og statsløse.

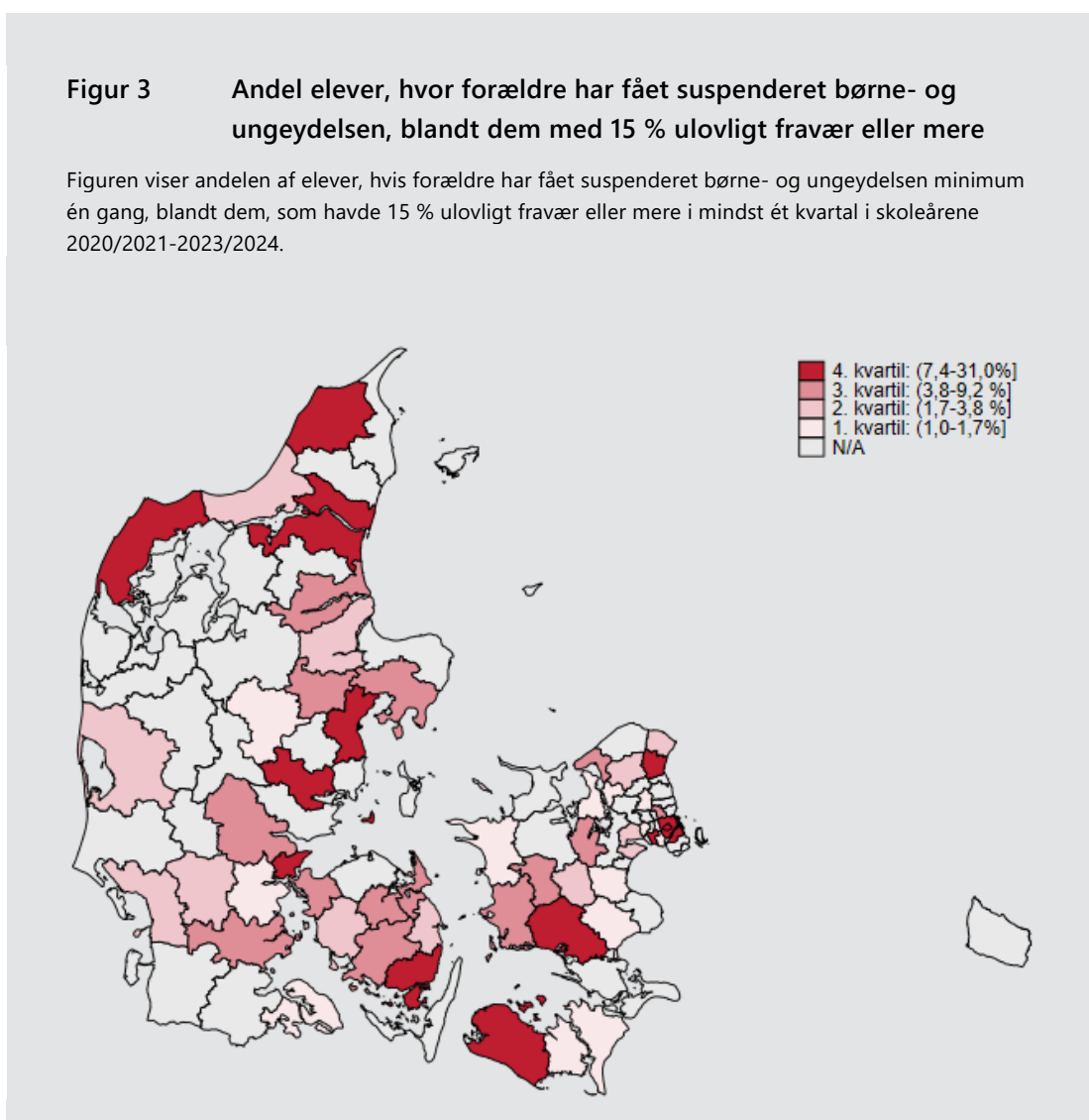
Kilde: VIVE. Baseret på data fra Danmarks Statistik og Styrelsen for It og Læring.

Figur 2 viser endelig også, at 29 % af eleverne med 15 % ulovligt fravær eller derover kommer fra et ikke-vestligt oprindelsesland, mens det gør sig gældende for 12 % blandt de andre elever.

Markante kommunale forskelle i brugen af træk i børne- og ungeydelsen

Vi finder markante kommunale forskelle i brugen af træk i børne- og ungeydelsen på baggrund af 15 % ulovligt fravær eller derover. Mens nogle kommuner har brugt redskabet ganske hyppigt, har andre kommuner anvendt det sjældent eller ikke.

Figur 3 viser andelen af elever, hvis forældre har fået suspenderet børne- og ungeydelsen minimum én gang, blandt dem som havde 15 % ulovligt fravær eller mere i mindst ét kvartal i skoleårene 2020/2021-2023/2024



Anm.: Figuren er baseret på oplysninger om skolefravær i perioden fra skoleåret 2020/2021 til og med skoleåret 2023/2024 blandt elever på offentlige grundskoler og oplysninger om suspension af børne- og ungeydelsen fra tredje kvartal i 2020 til og med fjerde kvartal i 2024.

Kilde: VIVE. Baseret på data fra Danmarks Statistik, Styrelsen for It og Læring og Udbetaling Danmark.

Bemærkelsesværdigt nok følger suspensionerne ikke den samme geografiske fordeling som selve fravær.

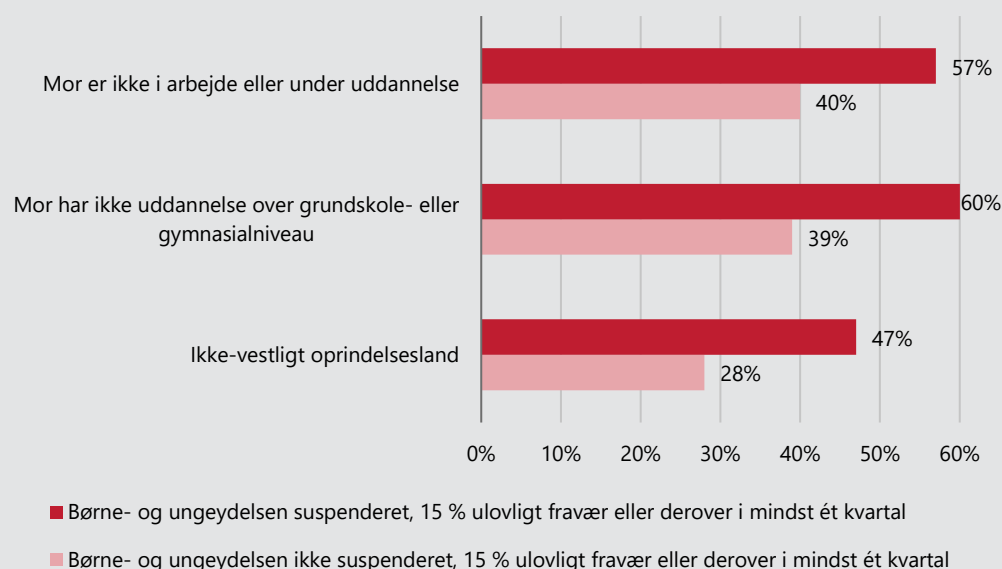
Kommuner som Aarhus, Aalborg, Hjørring og Thisted har således brugt suspensionsmuligheden relativt ofte, mens kommuner som Holbæk, Bornholm og Odsherred de facto ikke har brugt loven. Det skal desuden bemærkes, at ganske mange kommuner (47) har under fem antal suspensioner på tværs af de undersøgte år; derfor er de gråhvide på kortet.

Suspension af børne- og ungeydelse rammer socialt og etnisk skævt

Suspension af børne- og ungeydelsen ved ulovligt fravær rammer oftere familier med færre ressourcer og indvandrerbaggrund.

Figur 4 Forskelle i familiekarakteristika i forhold til suspension af børne- og ungeydelsen

Figuren viser fordelingen af familiekarakteristika blandt børn med mindst ét kvartal med 15 % eller mere ulovligt fravær i skoleårene 2020/2021–2023/2024. Figuren skelner mellem elever, hvis forældre har fået suspenderet børne- og ungeydelsen mindst én gang, og dem, hvis forældre ikke har.



Anm.: Baseret på oplysninger om skolefravær i perioden fra skoleåret 2020/2021 til og med skoleåret 2023/2024. Oplysninger om moderen stammer fra 2023. 5 % af eleverne havde mindst 15 % ulovligt fravær i løbet af perioden. Familier til 4 % af disse elever fik frataget deres børnepenge på baggrund af barnets ulovlige fravær. Ikke-vestlige lande er defineret som af Danmarks Statistik og omfatter Albanien, Bosnien-Hercegovina, Belarus, Kosovo, Nordmakedonien, Moldova, Montenegro, Rusland, Serbien, Tyrkiet, Ukraine, alle lande i Afrika, alle lande i Syd- og Mellemamerika, alle lande i Asien, alle lande i Oceanien (på nær Australien og New Zealand) og statsløse.

Kilde: VIVE. Baseret på data fra Danmarks Statistik, Styrelsen for It og Læring og Udbetaling Danmark.

Figur 4 viser, at blandt de elever, der havde over 15 % ulovligt fravær i perioden 2020/2021 til 2023/2024, er der tydelige sociale forskelle mellem dem, hvis forældre har fået suspenderet børne- og ungeydelsen, og dem, hvis forældre ikke har fået suspenderet børne- og ungeydelsen. Elever, hvis forældre har fået suspenderet ydelsen, har oftere mødre, der ikke var i arbejde eller under uddannelse, samt mødre uden uddannelse ud over grundskolen eller gymnasiet. Derudover er andelen med ikke-vestlig baggrund markant højere blandt disse elever – selvom begge grupper havde fravær, der kunne udløse en suspension.

Litteratur

- Børne- og Undervisningsministeriet (2025). *National handlingsplan for børn og unge med langvarigt bekymrende fravær*. 6. oktober 2025. Tilgængelig på: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2025/oktober/251006-national-handlingsplan-for-boern-og-unge-i-langvarig-bekymrende-fravaer-er-klar>
- Kjer, M.G., Christensen, G., Mikuta, M.I., Enemark, M.H. & Rossen, C.V. (2023). *Evaluering af lov om styrket forældreansvar*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Kjer, M.G & Sievertsen, H.H. (2025). *Fraværet nærmer sig niveauet fra pandemiens højdepunkt*. 16. januar. Tilgængelig på: <https://www.folkeskolen.dk/debat/kjer-og-sievertsen-fravaeret-naermer-sig-niveauet-fra-pandemiens-hoejdepunkt>
- Kristensen, N., Jensen, V.M. & Krassel, K.F. (2020). *Panelanalyse af bekymrende skolefravær*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- VIVE (2024). *Undersøgelse i gang: Økonomiske sanktioner som redskab til at intensivere forældreinvolvering i forebyggelse af skolefravær. En evaluering af lov om styrket forældreansvar*. 1. oktober 2024: Tilgængelig på: <https://www.vive.dk/da/undersogelser-i-gang/oekonomiske-sanktioner-som-redskab-til-at-intensivere-foraeldreinvolvering-i-forebyggelse-af-skolefravaeren-evaluering-af-lov-om-styrket-foraeldreansvar-md2v4j4l>

Ulovligt fravær og brugen af lov om styrket forældreansvar
Projekt: 302900 (2026) / Finansiering: TrygFonden
ISBN: 978-87-7582-512-7